

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	51-554-01-98
Дата:	05 / 05 2025 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

15 34
сф/сч

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КИСЕЛОВА,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията, приложена към ПОДНС.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

Приложения:

1. Мотиви към законопроекта;
2. Оценка на въздействието;

ВНОСИТЕЛИ:

Kristina
Nikolaeva
Petkova

Digitally signed by
Kristina Nikolaeva
Petkova
Date: 2025.05.05
15:21:13 +03'00'

ЗАКОН
за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

(обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 ат 1968 г.; изм., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 от 1982 г.; попр., бр. 31 от 1982 г.; изм., бр. 44 от 1984 г., бр. 41 и 79 от 1985 г.; попр., бр. 80 от 1985 г.; изм., бр. 89 от 1986 г.; попр., бр. 90 от 1986 г.; изм., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1 и 86 от 1991 г.; попр., бр. 90 от 1991 г.; изм., бр. 105 ат 1991 г., 5р. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50 от 1995 г.; Решение № 19 на Канституционния съд от 1995 г. - бр. 97 от 1995 г.; изм., бр. 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62 и 85 от 1997 г.; Решение № 19 на Канституционния съд от 1997 г. - бр. 120 от 1997 г.; изм., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21 и 51 от 2000 г.; Решение № 14 на Конституционния съд ат 2000 г. - бр. 98 от 2000 г.; изм., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59, 75 и 102 от 2006 г., бр. 38, 57, 64, 85, 89 и 94 от 2007 г., бр. 19, 67 и 102 от 2008 г., бр. 12, 23, 27, 32, 47, 80, 93 и 102 от 2009 г., бр. 26 и 32 от 2010 г., бр. 33 и 60 от 2011 г., бр. 19, 20 и 60 от 2012 г., бр. 17, 61 и 84 от 2013 г., бр. 19, 53 и 107 от 2014 г., бр. 14, 24, 41, 74, 79 и 102 от 2015 г., бр. 32 и 47 от 2016 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2016 г. - бр. 83 от 2016 г.; изм., бр. 95 от 2016 г., бр. 13, 54, 85 и 101 от 2017 г., бр. 55 от 2018 г., бр. 1, 7, 16 и 83 от 2019 г., бр. 13, 23, 28, 88, 103 и 108 от 2020 г., бр. 9 от 2021 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2021 г. - бр. 84 от 2021 г.; изм., бр. 53 от 2022 г.; Решение № 13 на Конституционния съд от 2022 г. - бр. 79 от 2022 г.; Решение № 1 на Конституционния съд от 2023 г. - бр. 10 от 2023 г.; изм., бр. 67, 82 и 84 от 2023 г. и бр. 23, 39, 41 и 42 от 2024 г.)

§ 1. В чл. 167 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от една до три“ се заменят с „от три до пет“, както и думите „от хиляда до десет хиляди лева“ се заменят с „от десет хиляди до двадесет хиляди“.
2. В ал. 2 думите „от една до шест“ се заменят с „от три до десет“, както и думите „от десет хиляди до двадесет хиляди“ се заменят с „от двадесет хиляди до петдесет хиляди“.
3. В ал. 3 думите „от една до седем“ се заменят с „от три до десет години“, както и думите „от десет хиляди до двадесет и пет хиляди“ се заменят с „от двадесет хиляди до петдесет хиляди“.
4. В ал. 4 думите от „от една до седем“ се заменят с „от три до десет“, както и думите „от десет хиляди до двадесет и пет хиляди“ се заменят с „от двадесет хиляди до петдесет хиляди“.
5. В ал. 5 думите „от две до седем“ се заменят с „от пет до десет“, както и думите „от десет хиляди до тридесет хиляди“ се заменят с „от тридесет хиляди до шестдесет хиляди“.

§ 2. В чл. 167а, ал. 1 думите „до три години“ се заменят с „от три до десет“, както и думите „хиляда до пет хиляди лева“ се заменят с „от пет хиляди до петдесет хиляди“.

§ 3. В чл. 168 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „пробация до шест месеца или с глоба от сто до триста“ се заменят с „лишаване от свобода от една до три години и глоба от пет хиляди до десет хиляди лева“.
2. В ал. 2 думите „пробация и с глоба от петстотин до две хиляди лева“ се заменят с „лишаване от свобода от една до три години и глоба от пет хиляди до десет хиляди лева.“

§ 4. В чл. 168а, ал. 1 думите „от една до шест години и с глоба от хиляда до три хиляди лева“ се заменят с „от три до десет години и с глоба от десет хиляди до двадесет хиляди лева“.

§ 5. В чл. 169 думите „от една до пет години“ се заменят с „от три до десет години и глоба от десет хиляди до двадесет хиляди лева“.

§ 6. В чл. 169а думите „до три години или глоба от сто до триста лева“ се заменят с „от една до пет години и глоба от пет хиляди до десет хиляди лева“.

§ 7. В чл. 169б думите „до три години или глоба от сто до триста лева“ се заменят с „от една до пет години и глоба от пет хиляди до десет хиляди лева“.

§ 8. В чл. 169в думите „до пет години“ се заменят с „от три до осем години и глоба от десет хиляди до двадесет хиляди лева“.

§ 9. В чл. 168г се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „от една до осем години“ се заменят с „от три до десет години и глоба от тридесет хиляди до петдесет хиляди лева“.
2. В ал. 2 след думата „години“ се добавя „и глоба от десет хиляди до двадесет хиляди лева“.
3. Създава се нова ал. 3

„(3) Когато групата е създадена с користна цел или в нея участва длъжностно лице наказанието по ал. 1 е лишаване от свобода от три до петнадесет години и глоба от тридесет хиляди до петдесет хиляди лева, а наказанието по ал. 2 е лишаване от свобода от три до десет години и глоба от десет хиляди до тридесет хиляди лева“.

4. Досегашните ал. 4 и 5 стават съответно 5 и 6.

§ 10. Създава се нов чл. 169д:

„Чл. 168д. (1) Който знае, че се върши престъпление по чл. 167-169г, и не съобщи за това на властта, се наказва с лишаване от свобода от една до три години.

(2) Когато деянието по ал. 1 е извършено от длъжностно лице или орган на власт, наказанието е лишаване от свобода от една до пет години и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 6.“

§ 11. В чл. 209 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „от една до шест“ се заменят с „с две до осем“.

2. В ал. 2 думите „до пет години“ се заменят с „една до шест години“.

§ 12. В чл. 210, ал. 1 думите „една до осем“ се заменят с „три до десет“.

§ 13. В чл. 211 думите „е в особено големи размери, представляваща особено тежък случай или“ се заличават, а думите „от три до десет“ се заменят с „от три до петнадесет“.

§ 14. Създава се нов чл. 211а:

“Чл. 211а. За измама в особено големи размери, представляваща особено тежък случай, наказанието е лишаване от свобода от десет до двадесет години и конфискация на цялото или на част от имуществото на виновния.“

§ 15. Член 272 се отменя.

§ 16. В чл. 321 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 думите „от една до шест“ се заменят с „от две до осем“, а след думата „години“ се добавя „и конфискация до една втора от имуществото на виновния“.

2. В ал. 3 след цифрата „143а“ и запетаята след нея се добавя „чл. 209, 210, 211“ и се поставя запетая.

3. В ал. 3, т. 1 след думата „години“ се добавя „и конфискация до една втора от имуществото на виновния“.

4. В ал. 3, т. 2 след думата „години“ се добавя „и конфискация до една втора от имуществото на виновния“.

5. В ал. 6 след думите „шест години“ се добавя „и конфискация до една втора от имуществото на виновния“.

ВНОСИТЕЛИ:

Kristina
Nikolaeva
Petkova

Digitally signed by
Kristina Nikolaeva
Petkova
Date: 2025.05.05
15:21:53 +03'00'

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

Причините, които налагат приемането на предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (ЗИД на НК) са продиктувани от необходимостта да бъдат осъвременени част от разпоредбите, така че да съответстват на действителните съвременни обществени отношения, да отговарят на реалните предизвикателства в правоприлагането, както и на един наболял обществен проблем, който се обсъжда както от политиците, така и от неправителствения сектор и гражданите – купуването на гласове. В последните години бяха завишени наказанията в сферата на разврата, при престъпленията, свързани с транспорта при причиняване на смърт или телесна повреда; за извършването на компютърни престъпления, за нарушения на авторски права и неправомерно използване на марка, изобретение, полезен модел, промишлен дизайн и географско означение; за престъпления, свързани с онлайн детска сексуална експлоатация. Въведени са също така квалифицирани състави в случаи, когато съответното престъпление е извършено по расистки, ксенофобски или свързани със сексуалната ориентация подбуди.

Някак в страни от тенденцията за увеличаване на наказанията за престъпления, които имат все по-силен обществен отзвук, останаха санкциите за купуването на гласове. Същевременно в последните 3 години и половина се проведеха 6 парламентарни, 1 президентски, 1 местни избори и множество частични такива. Постоянно както медиите, така и гражданите и политиците обсъждат повишаването на процента на купения и контролиран вот и как същият изопачава политическите и обществени реалности.

Първата група предложения, предвидени в § 1-9 са свързани с повишаване на предвидените наказания, както и въвеждане на квалифициран състав при създаване на група, насочена към купуване на гласове, която има користна цел или в нея участва длъжностно лице. Втората група предложения са насочени към криминализирането на бездействието на лица, които знаят, че се вършат престъпления против политическата система по чл. 167-169г, но не проявяват активност да съобщят за това на компетентните органи; предвиден е и квалифициран състав за извършването на това престъпление от длъжностно лице.

Очакваните резултати от приемането на тези изменения са свързани с преустановяване извършването на престъпления по чл. 167-169г или поне намаляване на процента им.

Следващата група предложения, предвидени в § 15 имат за цел да декриминализират самоволното напускане на населено място въпреки установена по надлежен административен ред забрана.

Предложението за декриминализиране на деянието по чл. 272 цели отмяната на един фактически неприложим текст вследствие на измененията, направени с § 88 от ДР към ЗИД на НК, с който термините „задължително заселване“ и „лишаване от право на местоживеене“ са заменени с „пробация“. Съществуващата към момента разпоредба на чл. 272 в този вид е в противоречие и с Директива 2004/38/ЕО, която гарантира свободното движение и пребиваване на гражданите на Европейския съюз и членовете на техните семейства. Действието на такава норма не е съвместимо с основните принципи на Европейския съюз, които осигуряват свобода на движение и установяване.

Следващата група предложения, през последното десетилетие, в отговор на нарастващите обществени нужди от защита на собствеността, в НК бяха извършени редица изменения с цел повишаване на наказанията за престъпления, засягащи собствеността. Въпреки това, разпоредбите, регулиращи престъплението измама, не претърпяха съществени изменения през този период. С предложените изменения и допълнения се цели постигането на необходимото съответствие в правната рамка, отразяващо актуалните социални и икономически условия, в които престъплението измама придобива все по-голямо разпространение. Същевременно се предвиждат по-строги санкции за извършителите с оглед на повишената степен на обществена опасност и сериозността на последиците от тези деяния.

Измамите, извършвани чрез все по-иновативни и креативни методи, представляват нарастваща заплаха за собствеността на гражданите. С навлизането на нови технологии в ежедневието, всяко лице може да стане жертва на такова престъпление, което води до повишена обществена опасност в сравнение с предишни периоди. Това налага нуждата от завишаване на наказанията, предвидени в основния текст на чл. 209, ал. 1. Втората алинея на същия текст предлага защита на по-уязвимите и неосведомени членове на обществото, които могат да станат жертви на измама. Макар извършването на това престъпление спрямо тези лица да изисква по-малко усилия, тяхната уязвимост оправдава допълнителната защита чрез завишаване на наказанията, с цел ефективно предотвратяване на престъпленията срещу тях. Същият подход следва да се приложи и към квалифицираните състави на чл. 210 от НК. Промяната в чл. 211 и създаването на нов чл. 211а е необходима за по-ясно разграничаване на обществената опасност при измама, извършена в условията на опасен рецидив, както и при такива деяния, извършени в особено големи размери, които представляват особено тежък случай. Този подход вече е приложен от законодателя по отношение на кражбата в чл. 196 и 196а от НК, и след като и кражбата, и измамата са престъпления срещу собствеността, е логично да се осигури еквивалентност в наказателната отговорност. Освен това, наличието на организирани престъпни групи, които се занимават с извършване на измами, като например зачестилите случаи на т.нар. „телефонни измами“, изисква включването на измамата като част от специалните цели на организираната престъпност. Това предполага и необходимостта от завишаване на наказанията за такива деяния, с оглед на тяхната сериозност и организиран характер. Предвиждането на конфискация на до 1/2 от имуществото при

престъпления по чл. 321 цели да засили ефективността на наказанията и да предотврати извличането на икономическа изгода от престъпната дейност. Предложението е в съответствие с утвърдената законодателна техника при други престъпления срещу собствеността и има за цел да намали мотивацията за извършване на престъпления, като прави престъпната дейност икономически нецелесъобразна и същевременно осигурява справедливост и защита на обществен интерес.

ВНОСИТЕЛИ:

Kristina
Nikolaeva
Petkova

Digitally signed by
Kristina Nikolaeva
Petkova
Date: 2025.05.05
15:22:07 +03'00'

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС

1. Основания за законодателна инициатива

Целта на законопроекта е да осъвремени и рационализира наказателното законодателство, привеждайки го в съответствие с актуалните социални и икономически условия. Отговаря се на обществените очаквания и нужди за провеждането на честни и прозрачни избори. Чрез предлаганите изменения и допълнения гражданите биха могли да упражняват политическите си права съобразно закона и без страх от насилие, измама, заплашване или друг незаконен начин за повлияване върху формирането им на избор. Предвижда се също декриминализиране на деянията по чл. 272 от НК. Допълнително се въвеждат по-строги наказания за престъплението измама. Специално внимание се отделя на проблематиката, свързана с организираната престъпност, като измамата се разглежда и като цел за функционирането на ОПГ, което води до по-завишени наказания в тези случаи. Постига се превантивен ефект и се утвърждава принципът на пропорционалност и ефективност в наказателната отговорност.

2. Заинтересовани групи

Заинтересовани от законодателното предложение са всички български граждани.

3. Анализ на разходи и ползи

Не се очакват допълнителни административни разходи, тъй като не се правят промени, водещи до такива разходи.

4. Административна тежест и структурни промени

Със законопроекта не се предлага създаване на нови административни процедури и структурни промени.

5. Въздействие върху нормативната уредба

Не са необходими последващи промени в нормативната база.

6. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие

Не оказва влияние.

ВНОСИТЕЛИ:

Kristina
Nikolaeva
Petkova

Digitally signed by
Kristina Nikolaeva
Petkova
Date: 2025.05.05
15:22:21 +03'00'